

**Θεωρίες μάθησης και διδασκαλίας, εκπαιδευτική
στρατηγική και εκπαιδευτικός σχεδιασμός
προγραμμάτων πληροφοριακής παιδείας:**

**η περίπτωση του προγράμματος της Βιβλιοθήκης
του Πανεπιστημίου Μακεδονίας**

Κυριακή Μπαλτά

Η σημερινή κοινωνία χρειάζεται και **ένα σύγχρονο σύστημα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης** το οποίο θα δίνει έμφαση:

- στη διαχείριση των πληροφοριών (knowledge management)
- στις τεχνολογίες της πληροφορικής (information technologies)
- στη δια βίου μάθηση (lifelong learning)

κατά συνέπεια τα ιδρύματα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης καλούνται να λειτουργήσουν ως:

εκπαιδευτικά και ερευνητικά κέντρα τα οποία προετοιμάζουν τους πολίτες του 21ου αιώνα

Κινούμενες στα ίδια πλαίσια οι ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες δίνουν έμφαση όχι μόνο στην ανάπτυξη συλλογών και υπηρεσιών που θα ικανοποιεί τις ανάγκες των πελατών τους, **άλλα στοχεύουν επίσης, στην παροχή ενός τέτοιου τύπου εκπαίδευσής ο οποίος θα τους καθιστά ικανούς να:**

- ανακτούν
- αξιολογούν
- αξιοποιούν αποτελεσματικά

την πληροφορία κάτω από το μοντέλο της **αυτοεξυπηρέτησης** των αναγκών τους.

Οι βιβλιοθηκονόμοι σε **ρόλο βοηθού** της εκπαιδευτικής διαδικασίας ή και ακόμη **αυτού καθ' αυτού εκπαιδευτών**: **σχεδιάζουν και αναλαμβάνουν νέες πρωτοβουλίες** στην εκπαιδευτική διαδικασία των ακαδημαϊκών ιδρυμάτων που απασχολούνται, προσδίδοντας έτσι **ένα κεντρικότερο εκπαιδευτικό ρόλο** στη βιβλιοθήκη.

Θεωρείται πλέον επιβεβλημένη για τους βιβλιοθηκονόμους η απόκτηση **γνώσεων**:

- **εκπαιδευτικού σχεδιασμού**
- **παιδαγωγικής**
- **διδασκτικής**
- **και δεξιοτήτων** οι οποίες θα τους καθιστούν **ικανούς εκπαιδευτές**

Ιστορία, ορισμοί και πρότυπα της Πληροφοριακής παιδείας-19^{ος} αιώνας

- Harvard College, 1820, ύπαρξη προγραμμάτων ΠΠ
- ΗΠΑ 1867, αλλαγή της διδακτικής μεθοδολογίας, από τη μέθοδο των εισηγήσεων και των εγχειριδίων μελέτης περνάει σε ανεξάρτητη μελέτη και έρευνα
- Harry Koorman, Brown University, 1987, διδάσκει 30 μαθήματα διάρκειας 3 ωρών το καθένα για τη χρήση της βιβλιοθήκης
- Cyrus Adler, Βιβλιοθηκονόμος, Smithsonian Institution ο οποίος αναφέρει στην εισήγησή του στο ALA Annual Conference του 1897 που πραγματοποιήθηκε στη Φιλαδέλφεια: **«πιστεύω πως ένας μεγάλος αριθμός σπουδαστών δε γνωρίζει πώς να χρησιμοποιεί τα βιβλία τα οποία θα τους βοηθήσουν στη δουλειά τους...επίσης πιστεύω ότι με κάποιο τρόπο πρέπει να τους εκπαιδεύσουμε γιατί τους το οφείλουμε».**

Ιστορία, ορισμοί και πρότυπα της Πληροφοριακής παιδείας-20^{ος} αιώνας

Το **1974** ο **Paul Zurkowski**, ως πρόεδρος της Information Literacy Association ο οποίος το 1974 πρότεινε ένα εθνικό πρόγραμμα πληροφοριακής παιδείας στην Αμερικάνικη National Commission on Libraries and Information Science, για πρώτη φορά χρησιμοποίησε τον όρο περιγράφοντάς τον ως:

- τη χρήση των πηγών πληροφόρησης στην εργασία,
- τις τεχνικές και δεξιότητες οι οποίες είναι απαραίτητες για τη χρήση των πληροφοριακών εργαλείων και των πρωτογενών πηγών
- τη χρήση των πληροφοριών για την επίλυση προβλημάτων

Το **1989** η **ALA** στο *Presidential Committee on Information Literacy Final Report*, ορίζει την πληροφοριακή παιδεία ως ένα **«νέο μοντέλο μάθησης βασισμένο στις πηγές»** (model of resource-based learning) και συνεχίζει ορίζοντας ως κάτοχο δεξιοτήτων πληροφοριακής παιδείας τον άνθρωπο ο οποίος: **«είναι ικανός να αναγνωρίσει πότε η πληροφόρηση είναι χρήσιμη και έχει την ικανότητα να εντοπίσει, αξιολογήσει και χρησιμοποιήσει αποτελεσματικά την αναγκαία πληροφόρηση».**

από το 2000 και μετά...

Όλοι οι μεγάλοι οργανισμοί που ασχολούνται με θέματα βιβλιοθηκών και εκπαίδευσης ALA-ACRL (2000), CAUL (2001), IFLA (2006) και Unesco (2005) οριοθετούν την πληροφοριακή παιδεία, στο σύνολό τους σχεδόν, ως μία εκπαιδευτική διαδικασία η οποία στοχεύει στην ανάπτυξη δεξιοτήτων

- αναζήτησης (search)
- ανάλυσης (analysis)
- αξιολόγησης (evaluation)
- χρήσης (use)
- διαμοιρασμού (share)
- διάχυσης (diffusion) με ηθικές μεθόδους (ethical ways) των πληροφοριών

ανεξάρτητα από την τυπολογία, το περιεχόμενο, τις μεθόδους οργάνωσής τους

ΠΠ στην τριτοβάθμια εκπαίδευση

- Σύμφωνα με τους Nugent και Meyers (2000), **«η βιβλιοθήκη θα πρέπει να αποτελεί σημείο πρόσβασης των πληροφοριών, σταθμό εργασίας για κάθε επιστημονική δραστηριότητα που επιτελείται στο ίδρυμα και τέλος εργαστήριο γνώσης.»**
- Σύμφωνα με τον Owusu-Ansah (2001) ο άμεσος εκπαιδευτικός ρόλος μιας ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης είναι η **προετοιμασία του σπουδαστή για τη μελλοντική του δράση μέσω της αξιοποίησης των πληροφοριών.**
- η Oberman (1991) αναφέρει ότι: **«η ανικανότητα των σπουδαστών να αντιστοιχίσουν ένα θέμα με μια πηγή και η μη εξοικείωσή τους με το ηλεκτρονικό περιβάλλον (...των πληροφοριών) οδήγησε στην αύξηση του ποσοστού άγχους.»**

ΠΠ στην τριτοβάθμια εκπαίδευση

Οι **Grafstein (2002)** και **Gee (2005)** διαχώρισαν τις:

- **γενικές ή βασικές (generic or primary competences) πληροφοριακές δεξιότητες** που διαθέτουν οι σπουδαστές ερχόμενοι στην τριτοβάθμια εκπαίδευση
- από τις συνδεδεμένες με κάποια **θεματική κατεύθυνση ή δευτέρου επιπέδου (subjectspecific or secondary competences)**

τονίζοντας τη σπουδαιότητα της καλλιέργειας των τελευταίων για την ανάπτυξη υψηλού επιπέδου σκέψης και την ενίσχυση των δεξιοτήτων έρευνας σε οποιοδήποτε επιστημονικό πεδίο.

Το **2003** ο **Bijan Gillani** συμπληρώνει και μια τρίτη κατηγορία δεξιοτήτων, αυτή των **διαθεματικών (interdisciplinary skills)** όπου οι εκπαιδευόμενοι αποκτούν δεξιότητες διερεύνησης των σχέσεων και της συνδετικότητας των διαφορετικών επιστημών μεταξύ τους

...ξανά στους στόχους της ΠΠ

Η ΠΠ αποτελεί **θεμελιώδες συστατικό της εκπαιδευτικής διαδικασίας**, σε όλα της τα επίπεδά της, κατά την οποία οι εκπαιδευόμενοι **μαθαίνουν πώς να σκέφτονται ενεργητικά και κριτικά παρά να λαμβάνουν με παθητικό τρόπο** προκατασκευασμένα πακέτα δεδομένων (precomposed data packages) και εκπαιδευτικού υλικού (educational material)

Παρέχει δηλαδή **ένα σύνολο γνώσεων και δεξιοτήτων για ενεργητικά σκεπτόμενους εκπαιδευόμενους** οι οποίοι θα χρησιμοποιήσουν την πληροφορία όχι μόνο μέσα στο ακαδημαϊκό περιβάλλον αλλά σε όλη τους τη ζωή

Μοντέλα παροχής της ΠΠ στην τριτοβάθμια εκπαίδευση

Bundy 2004, 4 τύποι παροχής προγραμμάτων με κλιμακούμενα επίπεδα εκλέπτυνσης:

- ως μάθημα εκτός εκπαιδευτικού προγράμματος (generic- γενικό πρόγραμμα)
- ως μάθημα εκτός εκπαιδευτικού προγράμματος το οποίο θα συμπληρώνει το εκπαιδευτικό πρόγραμμα (parallel-παράλληλο πρόγραμμα)
- ως αυτόνομο μάθημα εντός του εκπαιδευτικού προγράμματος (integrated-ολοκληρωμένο πρόγραμμα)
- ως μέρος του κάθε μαθήματος του εκπαιδευτικού προγράμματος (embedded-πρόγραμμα ενσωμάτωσης)

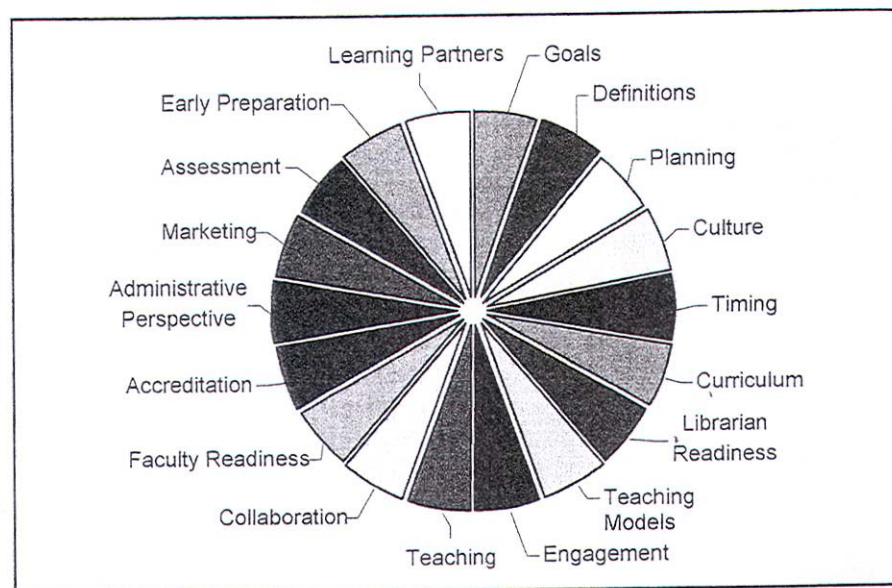
Η επιλογή του μοντέλου παροχής του προγράμματος ΠΠ εξαρτάται από παράγοντες όπως:

- τη γενική δομή και φιλοσοφία του τριτοβάθμιου ιδρύματος,
- τη γενική δομή και φιλοσοφία των προγραμμάτων σπουδών του ιδρύματος
- τη διοικητική δομή και οργάνωση της ίδιας της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης
- το ανθρώπινο δυναμικό της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης
- τη φύση των επιστημών που καλύπτει το ίδρυμα
- τις συνεργασίες και τις σχέσεις που έχει αναπτύξει η βιβλιοθήκη στο εσωτερικό περιβάλλον του ιδρύματος
- την υλικοτεχνική υποδομή που διαθέτει η βιβλιοθήκη
- τη φιλοσοφία της βιβλιοθήκης για το ρόλο της μέσα στην εκπαιδευτική διαδικασία του ιδρύματος

Γενικά μοντέλα σχεδίασης προγραμμάτων πληροφοριακής παιδείας

Το μοντέλο των Curzon και Lampert (2007)

Πρότυπα σχεδίασης εκπαιδευτικών στόχων για τα προγράμματα πληροφοριακής παιδείας

Η **σύνδεση των εκπαιδευτικών στόχων** των προγραμμάτων με το τελικό αποτέλεσμα, την απόκτηση δηλ. των επιθυμητών γνώσεων και δεξιοτήτων, **εναπόκειται εξολοκλήρου στο σωστό προσδιορισμό και σχεδιασμό της πορείας που θα ακολουθηθεί προς την επίτευξή των στόχων που θα τεθούν.**

Οι περισσότεροι επιστήμονες έχουν προτείνει μοντέλα σχεδιασμού της πορείας αυτής τα οποία, **την αντιμετωπίζουν ως μια ευρετική διαδικασία που εμπλέκει άμεσα τον εκπαιδευόμενο και όχι ως παράθεση δεδομένων από τον εκπαιδευτή**

Πρότυπα σχεδίασης εκπαιδευτικών στόχων για τα προγράμματα πληροφοριακής παιδείας

- Michael Cooke, Nine Step Plan (1981)
- Kuhlthau, Information Seeking Model (1985)
- Eisenberg και Berkowitz, The Big6 (1990)
- SCONUL, *Information Skills Model* , (1999)
- ACRL, Information Literacy Competency Standards for Higher Education (2000)
- CAUL, Academic Advising Program: CAS standards and guidelines , (2004)
- NACADA, Academic Advising Program: CAS standards and guidelines, (2005)

Εκπαιδευτική στρατηγική και εκπαιδευτικός σχεδιασμός

- Ως **εκπαιδευτική στρατηγική (instructional strategy)** ορίζεται η διαδικασία εκπαιδευτικής παρέμβασης στην ανάπτυξη δεξιοτήτων.
- Ο **εκπαιδευτικός σχεδιασμός (instructional design)** περιγράφει τη διαδικασία σχεδιασμού της εκπαιδευτικής παρέμβασης που ξεκινώντας από την υιοθέτηση κάποιας από τις θεωρίες της μάθησης καταλήγει στον προσδιορισμό του εκπαιδευτικού υλικού και των μέτρων αξιολόγησης που θα χρησιμοποιηθούν στο εκπαιδευτικό περιβάλλον που θα αναπτυχθεί (Carson and Curtis, 1991).

Θεωρία μάθησης: η βάση του εκπαιδευτικού σχεδιασμού

Η επιλογή κάποιας θεωρίας μάθησης η οποία θα αποτελέσει τη βάση για τον εκπαιδευτικό σχεδιασμό είναι μια σύνθετη διαδικασία και εξαρτάται από τη θεωρητική προσέγγιση των σχεδιαστών του προγράμματος στα ζητήματα μάθησης τα οποία μπορούν να προσεγγιστούν μέσα από τις τρεις μεγάλες σχολές για τη μάθηση:

- συμπεριφορισμό (behaviorism),
- γνωστικισμό (cognitivism)
- κονστρουκτιβισμό (constructivism).

Η διαδικασία της εκπαίδευσης στα προγράμματα πληροφοριακής παιδείας μπορεί να είναι:

- **διαδικαστική (procedural)**, με την έννοια της απλής παράθεσης των πληροφοριών και της διεξαγωγής των μαθημάτων κατά τα οποία οι σπουδαστές λειτουργούν παθητικά ή
- **επεξηγηματική (declarative)** με την έννοια της μόνιμης διαπραγμάτευσης του προγράμματος και της ανάπτυξης ενός συνεχούς διαλόγου με/από τους εκπαιδευόμενους, λειτουργίες που δομούν, τις διαδικασίες και το περιεχόμενό του.

Οι μεταμοντέρνες θεωρήσεις της γνώσης αντιμετωπίζουν τις ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες **ως εργαστήρια μελέτης** των πληροφοριών στο πλαίσιο των ακαδημαϊκών συνθηκών που τις δημιούργησαν στα οποία οι σπουδαστές εξερευνούν τις μεθόδους οργάνωσης των πληροφοριών και συνδέουν τη γνώση με τις ακαδημαϊκές τους σπουδές

Κονστρουκτιβισμός και Κοινωνικός κονστρουκτιβισμός

Στις μέρες μας η κυρίαρχη θεωρία μάθησης στο σχεδιασμό των προγραμμάτων ΠΠ είναι ο κονστρουκτιβισμός και ειδικότερα ο κοινωνικός κονστρουκτιβισμός.

Σύμφωνα με αυτόν τα μέλη μιας ομάδας ή ακόμα και οι ίδιες οι ομάδες, μέσα από συνεχή αλληλεπίδραση μεταξύ τους διαμορφώνουν απόψεις για τη γνώση και την κοινωνική πραγματικότητα διαμορφώνοντας έτσι την κοινωνική πραγματικότητα μέσω της συλλογικής διαπραγμάτευσής και επεξεργασίας της.

Το νέο πρόγραμμα ΠΠ της Βιβλιοθήκης του Πανεπιστημίου Μακεδονίας

Τα δεδομένα

- ανάγκη δημιουργίας προγράμματος το οποίο θα συμβάδιζε με τις νέες απαιτήσεις της κοινωνίας από τα τριτοβάθμια ιδρύματα και θα εναρμόνιζε πλήρως τους εκπαιδευτικούς στόχους της βιβλιοθήκης με αυτούς του ιδρύματος
- έργα του 2^{ου} και 3^{ου} ΚΠΣ τα οποία ολοκληρώθηκαν ή ολοκληρώνονται στη βιβλιοθήκη
- αποτελέσματα έρευνας ικανοποίησης χρηστών τα οποία περιλάμβαναν απόψεις τους για το υπάρχον πρόγραμμα ΠΠ

Ανάλυση των δεδομένων

- **Εκπαιδευτικοί στόχοι βιβλιοθήκης και ιδρύματος**

Υιοθετήθηκε η θέση ότι η Βιβλιοθήκη θα πρέπει να λειτουργεί ως αρωγός του εκπαιδευτικού προγράμματος του ιδρύματος το οποίο στοχεύει στη διοχέτευση στην αγορά εργασίας επιστημόνων ο οποίοι θα είναι ικανοί να ανταπεξέλθουν στις απαιτήσεις της τόσο σε επαγγελματικό όσο και σε προσωπικό επίπεδο

Ανάλυση των δεδομένων

- Έργα του 2^{ου} και 3^{ου} ΚΠΣ

Με χρηματοδότηση του 2^{ου} και 3^{ου} ΚΠΣ στη Βιβλιοθήκη δημιουργήθηκε ένας σημαντικός αριθμός προϊόντων τα περισσότερα από τα οποία είτε είναι νέα εργαλεία, είτε παρέχουν νέες υπηρεσίες στο κοινό της Βιβλιοθήκης.

Ως αποτέλεσμα των παραπάνω διαπιστώθηκε ότι μεγάλο τμήμα του κοινού της είναι ανεπαρκώς ενημερωμένο ή δεν είναι καθόλου ενημερωμένο ή για την ύπαρξη και τη χρήση των παραπάνω προϊόντων

Ανάλυση των δεδομένων

- **Αποτελέσματα έρευνας ικανοποίησης χρηστών**

Σε έρευνα η οποία διενεργήθηκε σχετικά με την ικανοποίηση του κοινού της Βιβλιοθήκης στο τμήμα που αφορούσε στο παρεχόμενο πρόγραμμα ΠΠ διαπιστώθηκαν τα εξής:

- το 67,4 % των εκπαιδευόμενων που παρακολούθησαν το πρόγραμμα πληροφοριακής παιδείας ήταν ικανοποιημένοι από το περιεχόμενό του
- το 70% του πληθυσμού που ερωτήθηκε (χρήστες όλων των κατηγοριών) δήλωσε ότι δεν έχει παρακολουθήσει το πρόγραμμα
- Το 71,7% των σπουδαστών του ιδρύματος δήλωσε ότι επιθυμεί να ενσωματωθεί το πρόγραμμα ΠΠ στο επίσημο πρόγραμμα σπουδών

Οι επιλογές του σχεδιασμού

- επιλέχθηκε το μοντέλο Curzon και Lampert ως γενικό μοντέλο σχεδιασμού
- υιοθετήθηκε η θεωρία του κοινωνικού κονστρακτιβισμού για τον εκπαιδευτικό σχεδιασμό
- επιλέχθηκε το μοντέλο Big6 για την εκπαιδευτική στρατηγική
- αποφασίστηκε η δημιουργία 2 εκδόσεων του προγράμματος μία για διδασκαλία με τη μέθοδο πρόσωπο με πρόσωπο (face-to-face) και μια για διδασκαλία με τη χρήση της ηλεκτρονικής πλαταφόρμας Τηλεμάθεια (είτε ως αυτόνομη εξ αποστάσεως διδασκαλία είτε ως εργαστηριακό μέρος της πρόσωπο με πρόσωπο διδασκαλίας)

Μάθημα: Εισαγωγή στην Πληροφορική Παιδεία - Mozilla Firefox

Αρχείο Επεξεργασία Προβολή Ιστορικό Σελιδοδείκτες Εργαλεία Βοήθεια

http://telemathea.uom.gr/course/view.php?id=75&topic=0#section-1

Πιο συχνά αναγνωσμέ... LC AUTH LC CAT Class Web Cat Desktop Εκδότες Zephyr - Search MARC- Bib ODLIS MARC-Auth UNI-Auth ISBN-pub EBE

Go
Σημειή αυτή τη σελίδα

Δια ζήτηση

- Επισκευαση
- Ρηθρησεις
- Ασθητικος
- Βαθμοι
- Ομαδες
- Αυτηγραφοαποκρισεις
- Επαισηφορ
- Εισαγωγη
- Επισκευαση
- Αυτοφορ
- Ερωτησεις
- Αρθηση
- Πληροφορικη Παιδεια - ακρωση της εγγραφης μου
- Προφιλ

Τα μαθηματα μου

- Model class
- Εισαγωγη στην Πληροφορικη Παιδεια
- Ολα τα μαθηματα ...

Συνδεδεμενοι χρηστες
(σε τα αποτελεσματα)

Βαλα Κωνσταντη

Μαθαλα πως να επιβιωση στη βιβλιοθηκη !!!

Γεινη ιαη και ανακοινησεις
Επι κοινηλα μεταξ των μαθητων

1 Βασωνικη ενοτη

- Εισαγωγη θεματικης αδητης 1
- Εισαγωγη για τη βιβλιοθηκη
- Το κηριο
- Η ιστοσηλα της βιβλιοθηκης
- Οι υπηρεσιες της βιβλιοθηκης
- Κωουσημο

Εργασια
Quiz 1
Σημωη θεματικης αδητης 1

2 Οη τηγες

- Εισαγωγη θεματικης αδητης 2
- Βιβλια
- Αρθρα περι οηκω
- Σημωητες τηγες
- Αλλοι τήτοι αλλοι
- Βθσης θεοορβακω
- Αξιολογηση τηγω

Εργασια
Quiz 2
Σημωη θεματικης αδητης 2

3 Μεθοδολογη Έργων

- Εισαγωγη θεματικης αδητης 3
- Επι λογη τοι θεματος της εργασιας
- Δημιουργια τοι θεματος εργασιας και ελεση
- Αναμωρηση τοι θεματος τοι θεματος
- Τήπος πληροφοριω τοι πρήπει να συλλεθηθω
- Κατασηση τελικω θεματος
- Τελικη επι λογη τοι τηγω τοι προσημοιθηθω
- Τελικη διατήπωση τοι θεματος

Εργασια
Quiz 3
Σημωη θεματικης αδητης 3

Ολοκληρωθηκε

Μάθημα: Εισαγωγή στην Πληροφοριακή Παιδεία - Mozilla Firefox

Αρχείο Επεξεργασία Προβολή Ιστορικό Σελιδοδείκτες Εργαλεία Βοήθεια

http://telemathea.uom.gr/course/view.php?id=75&topic=0#section-1

Πιο συχνά αναγνωσμέ... LC AUTH LC CAT Class Web Cat Desktop Εκδότες Zephyr - Search MARC- Bib ODLIS MARC-Auth UNI-Auth ISBN-pub EBE

4 Τα εργαλεία

- Εισαγωγή θεματικής ενότητας 4
- Ο κατάλογος της βιβλιοθήκης
- Οι βάσεις δεδομένων
- Ηλεκτρονικά Περιοδικά
- το Internet
- Άλλοι κατάλογοι
- Ιδρυματικό αποθετήριο
- Άλλες τεχνικές

Εργασία

- quiz 4
- Σύννομη θεματικής ενότητας 4

5 Η συγγραφή της εργασίας

- Εισαγωγή θεματικής ενότητας 5
- Τα μέρη της εργασίας
- Τεχνικές συγγραφής για κάθε μέρος
- Σύνταξη βιβλιογραφιών
- Plagiarism (Λογκλοπτή)
- Πνευματικά δικαιώματα

Εργασία

- quiz 5
- Σύννομη θεματικής ενότητας 5

6 Τελική αξιολόγηση

- Εργασία
- Τελικό quiz
- Ερωτηματολόγιο Αξιολόγησης

Έχετε εισέλθει ως Balta Kyriaki (Έξοδος)

Ολοκληρώθηκε

Οι έξι ενότητες του νέου προγράμματος

- ενότητα 1η : που είμαι;
- ενότητα 2η : οι πηγές
- ενότητα 3η : μεθοδολογία έρευνας
- ενότητα 4η : τα εργαλεία
- ενότητα 5η : η συγγραφή της εργασίας
- ενότητα 6η : αξιολόγηση

